

Streszczenie

Wspólnym mianownikiem łączącym ze sobą pisma Jerzego Prokopiuka, Aleksandra Posackiego oraz Zenona Waldemara Dudka są liczne nawiązanie do dzieła Carla Gustava Junga. Ezoteryk Prokopiuk nazywa psychologię Junga dwudziestowieczną gnozą. Katolicki demonolog Posacki ostrzega wiernych przed Jungiem, nazywając jego dzieło pseudopsychologią, zakamuflowanym okultyzmem. Natomiast Dudek uważa Junga za najwybitniejszego psychologa głębi, prekursora psychologii integralnej oraz psychologii kultury. Celem zatem pracy jest wyjaśnienie, skąd biorą sprzeczne opinie na temat Junga i jego psychologii.

Wspomniani autorzy reprezentują odmienne dyskursy (ezoteryka, teologia, psychologia), niosących ze sobą określone preferencje światopoglądowe, lektura ich pism domaga się możliwie najszerszej płaszczyzny odczytywania znaczeń. Kulturowa teoria literatury obejmuje wszelakie teksty kultury, pozwalające autorom i czytelnikom wspólnie orientować się w świecie w ramach wspólnot interpretacyjnych. Przedstawienie polskich reprezentacji Junga jest zatem próbą ich rekonstrukcji poglądów, mającej na celu wyjaśnienie racji, skłaniających ich do takiego, a nie innego odbioru dzieła Junga. Prokopiuk odczytuje Junga przez pryzmat inicjacji ezoterycznej – antropozoficznej. Pod wpływem antropozofii kształtowany jest jego światopogląd, pojmowanie ezoteryki i gnozy, a także psychologii Jungowskiej. Posacki uważa, że największym zagrożeniem duchowym jest okultyzm, ukrytym w przesłaniu większości nurtów współczesnej myśli psychologicznej. Przede wszystkim u Junga, którego koncepcje wyrastają z doświadczeń spirytystycznych, prowadząca do pomieszania ze sobą psychologii i religii. Dudek traktuje jako uczonego, dążącego do swoistej unifikacji psychologii i nauk o człowieku, podkreślającego możliwość przekształcania doświadczeń granicznych w doświadczenia transkulturowe, podkreślając tym samym znaczenie religii i duchowości w życiu współczesnego człowieka.

Różnice między poszczególnymi reprezentacjami dotyczą trzech kwestii. Po pierwsze, wartościowości psychologii Junga. Po drugiej, rozstrzygnięcia, czy psychologia Junga jest w większym stopniu nauką czy gnozą. Dla Prokopiuka, a także Posackiego, Jung jest gnostykiem. Po trzecie, stosunku do Kościoła katolickiego: od antyklerykalnej postawy Prokopiuka, nie zawsze sygnalizowanej otwartości na wiarę Dudka, po wojowniczą apologetykę Posackiego.